

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	16 juli 2019	NUMMER PS	PS2019OGV01
DOMEIN	Opgave wonen/werken/bereikbaarheid	COMMISSIE	Ad hoc omgevingsvisie
STELLER	Ellen Vrielink	DOORKIESNUMMER	0612170077
DOCUMENTNUMMER	81F47979	PORTEFEUILLEHOUDER	van Essen

Titel : Programma U Ned – no- regret maatregelen, uitgangspunten en beoordelingskader

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	2

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Rijk (IenW, BZK, EZK), U10 gemeenten en de Provincie hebben met elkaar de ambitie uitgesproken om een gezonde groei van wonen, werken en bereikbaarheid in de regio Utrecht mogelijk te maken. Hiervoor is het programma U Ned opgericht.

Dit programma vormt de basis voor een duurzame samenwerking tussen Rijk en regio om de verstedelijkingsopgave in samenhang met mobiliteitsinvesteringen vorm te geven.

Het programma U Ned omvat drie onderdelen:

1. De Korte Termijn Aanpak
2. Het vervolg op de Preverkenning Bereikbaarheid Utrecht Centraal en verbinding met het Utrecht Science Park (USP): a. no-regret maatregelen (2025) en b. Vervolg Preverkenning (2030)
3. Het MIRT-Onderzoek Wonen, Werken, Bereikbaarheid en Leefbaarheid in de Metropoolregio Utrecht (2040)

De voortgang van het programma U Ned wordt twee keer per jaar geagendeerd in het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) met o.a. de ministers van IenW en BZK.

Voor de korte termijn is afgesproken om voor de periode 2019-2023 een pakket gedragsbeïnvloedingsmaatregelen uit te voeren. Dit zijn maatregelen op het gebied van logistiek, werkgeversaanpak en doelgroepenbenadering. Met de **Korte Termijn Aanpak** wordt duurzame mobiliteit gestimuleerd. In de regionale samenwerkingsorganisatie Goed op Weg worden alle projecten die gericht zijn op gedrag uitgevoerd. Naast bijvoorbeeld Minder Hinder is ook de uitvoering van de Korte Termijn Aanpak hier ondergebracht. Over de provinciale bijdrage die wij hiervoor ter beschikking hebben gesteld bent u 22 juni 2018 geïnformeerd. Met de uitvoering van deze maatregelen is in 2019 al een start gemaakt.

Als **vervolg op de Preverkenning** is een pakket aan no-regret maatregelen opgesteld. Dit maatregelenpakket is nu noodzakelijk, robuust en toekomstvast gelet op de bereikbaarheid van het USP, het ontlasten van Utrecht CS en het mogelijk maken van de huidige woningbouwplannen. De maatregelen passen daarnaast bij alle nog te

maken keuzes voor verstedelijking. Afgesproken is om voor deze eerste maatregelen een bedrag van €45 miljoen (inclusief BTW) te reserveren volgens de verdeling: Rijk €15 miljoen, Provincie Utrecht €15 miljoen en gemeente Utrecht €15 miljoen. In de Programmaraad U Ned op 21 juni jl. is bestuurlijk akkoord gegeven om startbesluiten te nemen voor een aantal maatregelen (zie bijlage 1). U wordt gevraagd om hiermee in te stemmen. Na instemming zullen de startbesluiten voor de no-regret maatregelen in samenspraak met betrokken inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en medeoverheden worden uitgewerkt tot inhoudelijke projectvoorstellen.

Als vervolg op de Pre verkenning wordt ook een startbeslissing voor een MIRT verkenning voorbereid. Deze wordt in het BO MIRT van het najaar 2019 geagendeerd, inclusief een reservering van benodigde middelen door Rijk en regio. Beoogd resultaat is een pakket van maatregelen dat kan bijdragen aan en goede bereikbaarheid van het USP en het ontlasten van Utrecht Centraal in combinatie met het mogelijk maken van de huidige plannen voor woon- en werklocaties zoals de Merwedekanaalzone. De maatregelen dragen hiermee bij aan duurzame en gezonde groei van de regio.

De vier kansrijke oplossingsrichtingen voor de MIRT verkenning zijn:

1. verhogen van de snelheid van de SUNIJ-tram,
2. het verlengen van de Uithoftram tot in Zeist,
3. een nieuwe HOV oostwest-verbinding tussen Lunetten en Westraven/Leidsche Rijn,
4. de ontwikkeling van station Lunetten-Koningsweg incl. HOV baan naar het Utrecht Science Park

Om het besluit over de MIRT verkenning in lijn met de verstedelijkingsstrategie tot 2040 te kunnen nemen, worden dit najaar de eerste contouren van de verstedelijkingsstrategie 2040 opgesteld. Dit gebeurt in het **MIRT-onderzoek**, het derde onderdeel van U Ned.

Het MIRT-Onderzoek Wonen, Werken, Bereikbaarheid en Leefbaarheid in de Metropoolregio Utrecht (2040) levert een perspectief op voor de doorontwikkeling van de Utrechtse regio op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid tot 2040. De uitgangspunten voor dit MIRT Onderzoek vormen vertrekpunt om de verstedelijkingsmodellen uit te werken. U wordt gevraagd om in te stemmen met de Uitgangspuntennotitie voor het MIRT Onderzoek (bijlage 2).

De effecten van de verschillende verstedelijkingsmodellen voor de groei van de metropoolregio Utrecht worden op basis van een beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek bepaald. Het beoordelingskader gaat uit van de belangrijkste doelen van het programma U Ned en is in lijn met de doelen uit het Ruimtelijke Economisch Programma (REP) van de U10 en de provinciale omgevingsvisie (Koersdocument POVI). Op basis van de effectbeschrijving worden bovengenoemde eerste contouren voor het verstedelijkingsperspectief 2040 opgesteld. U wordt gevraagd in te stemmen met het Beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek (bijlage 3).

De (tussen) resultaten van het programma U Ned zijn belangrijke input voor de POVI en de REP. Het beoordelingskader dat nu is opgesteld voor het MIRT onderzoek is daarmee ook van belang voor met de REP en de POVI. Het MIRT beoordelingskader is nu als eerste uitgewerkt. De doelen zijn in lijn met de REP en de POVI. In de komende periode wordt voor de REP en de POVI het beoordelingskader verder uitgewerkt waarbij extra (sub)doelen worden opgenomen voor die onderwerpen die niet het MIRT Onderzoek horen (bijv. bodemdaling, biodiversiteit).

Voorgeschiedenis

- 2010: besluit Rijk en regio, na intensief voortraject, tot MIRT onderzoek OV bereikbaarheid USP i.r.t. de ruimtelijke opgave in de Utrechtse regio. Ook uit vervolganalyses, zoals de Quickscan haalbaarheid Spoorverbinding Utrecht Oost is gezamenlijk beeld ontstaan van aard en omvang van de opgave en mogelijke oplossingsrichtingen;
- 2016: Gebiedsverkenning Utrecht Oost (GUO). In het BO-MIRT 2016 is deze Gebiedsverkenning vastgesteld als kansrijk groeiperspectief;

- 2017: Op basis Eindrapport U Ned eerste fase, vaststelling urgentie van de Utrechtse groeiopgave;
- 2018 BO MIRT voorjaar: start gebiedsgericht programma U Ned en reservering van €4.25 mln voor de provinciale bijdrage aan de Korte Termijn Aanpak en programmaondersteuning U Ned;
- 2018 BO MIRT najaar: no-regret maatregelpakket tot 2025 opgesteld voor de bereikbaarheid van USP, het ontlasten van Utrecht CS en het mogelijk maken van de huidige woningbouwplannen. Eerste bedrag van € 45 miljoen gereserveerd, waarvan €15 mln. door de Provincie Utrecht. Afspraak over vervolg pre-verkenning (2030) en MIRT onderzoek voor een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie (2040) incl. ontwikkelpad.

Essentie / samenvatting

In het programma U Ned werken Rijk en regio aan een verstedelijkings- en mobiliteitsstrategie voor stad en regio Utrecht om woon/werk locaties te kunnen ontwikkelen, mobiliteitsknooppunten op te lossen en de kwaliteit van de regio verder uit te bouwen. Voor de huidige mobiliteitsknooppunten is een Korte Termijn Aanpak in uitvoering (met name gericht op gedrag) en ligt er een eerste pakket “no-regret maatregelen” van 45 miljoen euro, die voor 2025 gerealiseerd moeten zijn. Voor knooppunten richting 2030 onderzoeken Rijk en regio mogelijkheden voor een eerste substantiële verbetering in bereikbaarheid aan de zuid- en oostzijde van de stad Utrecht. Voor de opgaven richting 2040 werken Rijk en regio in het U Ned MIRT onderzoek, samen met het Ruimtelijk Economisch Programma van de U10, aan een verstedelijkingsperspectief voor de regio. Hierbij vindt nauwe afstemming plaats met ons traject om te komen tot een POVI.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het mogelijk maken van een gezonde groei van wonen, werken en verblijven in de metropoolregio Utrecht.

Wettelijke grondslag

Artikel 158 van de provinciewet

Planwet verkeer en vervoer

Financiële consequenties

Om de bereikbaarheid in de regio Utrecht te verbeteren zijn grote investeringen nodig. Naast een rijksbijdrage wordt ook van de regio een bijdrage verwacht.

Eerder hebben wij, voor een periode van twee jaar voor de continuïteit op korte termijn, €4.250.000 ter beschikking gesteld voor de Korte Termijn Aanpak (o.a. werkgeversaankpak) en kosten voor het organiseren van het gezamenlijke programma U Ned (uit te voeren werkzaamheden en onderzoek).

Voor het pakket no-regret maatregelen als vervolg op de Preverkenning hebben wij ons aandeel van € 15 miljoen gereserveerd. Dit is onderdeel van de middelen uit het Mobiliteitsprogramma met betrekking tot regionale samenwerkingsprogramma's (2020: 2 mln.; 2021: 9,5 mln.; 2022: 3,5 mln.).

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Utrecht is de snelst groeiende stedelijke regio van Nederland, wat samen gaat met een grote toename van de mobiliteit. De opgave van de Utrechtse regio is door Rijk aangemerkt als één van nationaal belang: zes van de elf nationale urgente capaciteitsproblemen (weg en OV) in 2040 zijn verbonden met de regio Utrecht. De opgaven in andere regio's (Amersfoort, Foodvalley) hebben vooralsnog een meer regionaal of (boven)lokaal karakter. Deze opgaven worden door de provincie o.a. opgepakt via de uitvoeringsprogramma's van het Mobiliteitsprogramma.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Geen

Effecten op duurzaamheid

De provincie wil de vraag naar woon- en werklocaties op een duurzame wijze accommoderen: zoveel mogelijk binnenstedelijk en in de nabijheid van OV knooppunten. De mobiliteitsmaatregelen in het programma U Ned

dragen bij aan een duurzame bereikbaarheid van de metropoolregio o.a. omdat er wordt ingezet op fiets en openbaar vervoer.

Voorgesteld wordt

1. kennis te nemen van de inhoud van de no-regret maatregelen U Ned en in te stemmen met de provinciale bijdrage van €15 miljoen;
2. in te stemmen met de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek U Ned.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 25 september 2019;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 16 juli 2019, afdeling Mobiliteit , nummer 81F4797A;

Overwegende dat het programma U Ned;

Moet leiden tot een gezamenlijke inzet van Rijk, provincie en U10 gemeenten voor de verstedelijkings- en mobiliteitsopgave voor de Utrechtse regio op zowel korte, middellange als de lange termijn.

Gelet op;

De afspraken die er in het BO MIRT (najaar 2018) tussen Rijk en regio zijn gemaakt over het programma U Ned ten aanzien van de no-regret maatregelen en MIRT Onderzoek.

Besluiten:

1. kennis te nemen van de inhoud van de no-regret maatregelen U Ned en in te stemmen met de provinciale bijdrage van €15 miljoen;
2. in te stemmen met de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek U Ned.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

Op basis van artikel 5 Planwet verkeer en vervoer, stellen PS een Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (Mobiliteitsplan) vast. Op basis van artikel 158 van de provinciewet voeren GS het Mobiliteitsplan uit. U Ned maakt onderdeel uit van het Mobiliteitsplan. Het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (Mobiliteitsplan) gaat onderdeel worden van het Provinciale Omgevingsvisie.

2. Beoogd effect

Met het programma U Ned beogen wij ruimte te geven aan duurzame ontwikkeling. De doelen van U Ned sluiten aan op het Koersdocument voor de provinciale omgevingsvisie. Wij kiezen ervoor om de ruimtevraag voor wonen en werken op een duurzame wijze te accommoderen: met voorrang binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten. En met aandacht voor de Utrechtse kwaliteiten, klimaatbestendigheid en de energietransitie

Met het programma U Ned kunnen een deel van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' worden gerealiseerd. De groeiende vraag naar woningen en ruimte voor bedrijven en de toenemende drukte in het verkeer vragen om nieuwe oplossingen. Verschillende maatschappelijke opgaven hangen met elkaar samen en vragen om ruimte die er maar beperkt is. Integrale samenhang vormt het uitgangspunt voor het MIRT Onderzoek binnen U Ned.

3. Effecten op duurzaamheid

Door de no-regret maatregelen wordt de doorstroming van het openbaar vervoer verbeterd alsmede het fietsen aantrekkelijker gemaakt. Hierdoor wordt de keuze voor een duurzaam alternatief vergemakkelijkt.

4. Argumenten

De no-regret maatregelen sluiten aan op het conceptueel model (Wiel met Spaken) voor de integrale ontwikkeling van grootstedelijk Utrecht zoals is vastgelegd in het Koersdocument (pagina 16) en op de aanpak die in het Mobiliteitsprogramma 2019-2023 is bepaald (pagina 9).

De HOV maatregelen zorgen voor een versnelling van een aantal buslijnen. De beoogde versnelling zorgt voor lagere exploitatielasten. Hierbij is uitgegaan van de nu bekende dienstregeling en een doorkijk naar 2030 op basis reizigersontwikkeling. Vermindering van de exploitatiekosten wordt geschat op een bandbreedte van €675.000-1.735.000 per jaar.

De maatschappelijke opgaven waaraan U Ned werkt, houden zich niet aan gemeentelijke of provinciale grenzen. Bevoegdheden ten aanzien van het ruimtelijk- dan wel mobiliteitsdomein liggen bij verschillende overheidslagen. Dit maakt het urgent en noodzakelijk om opgavegericht en gebiedsgericht samen te werken, om zo tot een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie te komen voor zowel de korte, middellange als de lange termijn. De doelen en subdoelen in het beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek zijn in lijn met de kaders van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de Omgevingsvisie.

5. Kanttekeningen

Geen

6. Financiën

In totaal draagt de provincie bij aan 1/3 van de kosten van het no-regret maatregelen pakket met een maximum van €15 miljoen. Het Rijk en de gemeente Utrecht betalen ieder ook 1/3^e deel.

De kostenramingen hanteren een onzekerheidsmarge van 30 % en zijn inclusief btw (conform MIRT afspraak) en inclusief instandhoudingskosten voor 20 jaar. Dit is in de tabel weergegeven met een *. De no-regret maatregelen blijven met een totaal bedrag van €37,7 miljoen onder het beschikbare budget van €45 miljoen. Voor de scope van de gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone zal in de Programmaraad op 18 oktober een aanvullend startbesluit voorliggen. Dit betreft in elk geval het Parkeren op afstand Utrecht ZW en bijvoorbeeld fietsbruggen voor de route fiets om de Zuid. Mochten met dit voorstel de kosten boven het beschikbare budget van €45 miljoen uitkomen, dan zullen nieuwe middelen moeten worden gevonden en is dat voorstel onder voorbehoud van financiering.

	No-regret maatregelen	
1.	HOV corridor langs A28	€15.399.600*
2.	Fietsverbindingen omliggende gemeenten	€ 3.311.000 (+ € 2.750.000 uit andere programma's)
3.	Verbeteren (fiets)voorzieningen station Lunetten	€ 250.000
4.	Fiets om de Zuid	€ 3.490.000
5.	HOV-busbaan Merwedekanaalzone A12 – Europalaan – Van Zijstweg	€ 5.826.000*
6.	OV-busverbinding Overvecht – USP + gedragsmaatregelen	€ 7.548.000*
7.	Fiets om de Noord	€ 1.900.000
	totaal	€ 37.724.600

Naar alle waarschijnlijkheid zal de Rijksbijdrage aan het Provinciefonds worden toegevoegd en wordt de bijdrage daarmee onderdeel van de provinciale begroting. Definitieve afspraken hierover moeten nog worden vastgelegd. Afspraken binnen U Ned over de geldstromen en risico-verdeling voor mee- en tegenvallers moeten binnen het U Ned verband nog worden gemaakt. Verantwoording loopt via de P&C producten.

7. Realisatie

De no-regret maatregelen moeten uiterlijk 2025 zijn uitgevoerd. Na instemming worden er binnen het programma U Ned afspraken gemaakt over wie in de lead is voor de uitvoering en wordt gestart met het uitwerken van de startbesluiten tot projectvoorstellen. De infrastructurele projecten zullen daarbij zoveel mogelijk worden gerealiseerd door de betreffende wegbeheerders. Voor maatregelen met een bovenregionaal karakter ligt het meer voor de hand om als provincie een regierol te nemen voor voorbereiding en uitvoering. U wordt geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het no-regret maatregelen pakket. Waar projectbesluiten binnen uw verantwoordelijkheden vallen, worden deze ter besluitvorming aan u aangeboden.

Het MIRT Onderzoek hanteert als planhorizon 2040 met een kwalitatieve doorkijk naar 2050. Daarbij worden de ruimtelijke modellen uitgewerkt in adaptieve ontwikkelpaden, zodat aangesloten kan worden op veranderend beleid, technologie en behoeftes van de doelgroepen t.a.v. woonmilieus en de marktomstandigheden. Een eerste contour van het verstedelijkingsperspectief zal in het BO MIRT 2019 voorliggen. Het adaptieve ontwikkelpad wordt op basis van de huidige planning in het BO MIRT van het najaar 2020 vastgesteld.

8. Juridisch

Het programma U Ned verandert niet de formele taken en bevoegdheden van de afzonderlijk partners. Dat betekent dat afspraken die het Rijk en regio binnen het programma maken, verankerd worden in formele besluiten (bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie). De democratische legitimatie blijft daarmee gewaarborgd.

9. Europa

Niet van toepassing.

10. Communicatie

Voor het programma U Ned wordt een communicatieplan opgesteld. Dit plan zal worden vastgesteld door de Programmaraad U Ned, waarin alle deelnemende partijen bestuurlijk vertegenwoordigd zijn. Het plan omvat zowel de programma- als de communicatie over no-regret maatregelen.

11. Bijlagen

Bijlage 1: overzicht no-regret maatregelen en korte omschrijving per maatregel

Bijlage 2: Uitgangspuntennotitie

Bijlage 3: Beoordelingskader MIRT Onderzoek